

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Examination: Oct/Nov.-2023
Marathi (Optional) Paper-VII
MAR07: Sahityavichar

Day and Date: Wednesday, 29/11/2023

Total Marks: 60

Time: 2.30 PM To 4.30 PM

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 आत्मनिष्ठ लेखनातून कोणते प्रयोजन सिद्ध होते ?
अ. आत्माविष्कार ब. पलायनवाद क. जिज्ञासापूर्ती ड. स्वप्नरंजन
- 2 'अपूर्ववस्तू निर्माण करणारी प्रतिभा म्हणजे प्रज्ञा' असे कोणी म्हटले आहे ?
अ. भट्टलोलट ब. भट्टतौत क. विश्वनाथ ड. अभिनवगुप्त
- 3 'आम्ही कोण म्हणुनी काय पुसता आम्ही असू लाडके' ही काव्यपंक्ती कोणाची आहे?
अ) केशवसूत ब) बालकवी क) लो. टिळक ड) कुसुमाग्रज
- 4 अलंकारांना रा. श्री. जोग यांनी काय म्हटले आहे?
अ) कवचकुंडले ब) शोभाकर क) सौंदर्य ड) काव्यविभ्रम
- 5 'उपमा' अलंकारामध्ये ज्याचे वर्णन करायचे त्याला काय म्हणतात?
अ) उपमान ब) उपमेय क) दृष्टांत ड) साधर्म्य
- 6 तुलसीदासाने कोणता ग्रंथ स्वान्तसुखाय लिहिल्याचे नमूद केले आहे ?
अ) गंगाचरित्र ब) रामकथा क) हनुमानचालिसा ड) रामचरितमानस
- 7 सारे वाङ्मय कोणत्या प्रवृत्तीमधून निर्माण होते आणि वाचले जाते ?
अ) आत्माविष्कार ब) पलायनवाद क) स्वप्नरंजन ड) जिज्ञासापूर्ती
- 8 ग. त्र्यं. माडखोलकरांनी कोणत्या प्रयोजनाविषयी अधिक विचार मांडला आहे?
अ) उदबोधन ब) पलायनवाद क) जीवनानुभूती ड) यश, कीर्ती
- 9 प्रतिभेच्या कार्यामधील मनाच्या अवस्थेला काय म्हटले जाते ?
अ. स्फूर्ती ब) उत्प्रेक्षा क) मूळकल्पना ड) भक्ती
- 10 प्रयोजन हे हेतुपूर्वक असते तर त्याचा होणारा परिणाम काय असतो?
अ) अहेतुपूर्वक ब) नाजूक क) साजूक ड) अपरिणामकारक
- 11 उद्धोधन हे कलावंताचे स्वाभाविक कार्य आहे, असे कोणी म्हटले आहे?
अ) वि. स. खांडेकर ब) केशवसूत क) ग. त्र्यं. माडखोलकर ड) माधव ज्युलियन

- 12 साहित्य निर्मितीसाठी सर्वात महत्त्वाचा घटक कोणता आहे?
अ) प्रतिभा ब) अभ्यास क) बहुश्रुतता ड) यापैकी नाही
- 13 प्रतिभा ही कोणत्या प्रकारची शक्ती मानली जाते?
अ) दैवी ब) प्रभावी क) मानवनिर्मित ड) कष्टसाध्य
- 14 एकाचवेळी अनेक गोष्टींची माहिती असणे म्हणजे काय?
अ) प्रतिभा ब) अभ्यास क) बहुश्रुतता ड) मानसिक स्वास्थ्य
- 15 -----म्हणजे कल्पनांचा स्वैर विहार होय?
अ) प्रतिभा ब) अभ्यास क) बहुश्रुतता ड) उत्प्रेक्षा

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 इच्छापूर्ती अथवा स्वप्नरंजन
- 2 पलायनवाद
- 3 चमत्कृती
- 4 प्रयोजनविचार

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 साहित्याचे प्रयोजन व परिणाम यातील फरक स्पष्ट करा.
- 2 साहित्यनिर्मितीमधून साहित्यिकाचा दृष्टीकोन कशा पद्धतीने व्यक्त होत असतो ते स्पष्ट करा.
- 3 उत्प्रेक्षा म्हणजे काय ते स्पष्ट करून साहित्यात उत्प्रेक्षा कशी वापरली जाते ते सोदाहरण सांगा.
- 4 'यश किंवा कीर्ती' आणि 'व्यवहारज्ञान' या साहित्यनिर्मितीच्या प्रयोजनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 काव्यनिर्मितीमध्ये अलंकार या घटकाचे महत्व सांगून अतिशयोक्ती व स्वभावोक्ती हे अलंकार सोदाहरण स्पष्ट करा
- 2 काव्यप्रयोजने म्हणजे काय ते स्पष्ट करून जिज्ञासापूर्ती व जीवनानुभूती ही प्रयोजने सविस्तर स्पष्ट करा.

*****

Model Answer Paper

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-V Examination: Oct/Nov.-2023
Marathi (Optional) Paper-VII
MARO7: Sahityavichar

Day and Date: Wednesday, 29/11/2023
Time: 2.30 PM To 4.30 PM

Total Marks: 60

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 आत्मनिष्ठ लेखनातून कोणते प्रयोजन सिद्ध होते ?

अ. आत्माविष्कार ब. पलायनवाद क. जिज्ञासापूर्ती ड. स्वप्नरंजन

Option 1

2 'अपूर्ववस्तू निर्माण करणारी प्रतिभा म्हणजे प्रज्ञा' असे कोणी म्हटले आहे ?

अ. भट्टलोलट ब. भट्टतौत क. विश्वनाथ ड. अभिनवगुप्त

Option 4

3 'आम्ही कोण म्हणुनी काय पुसता आम्ही असू लाडके' ही काव्यपंक्ती कोणाची आहे?

अ) केशवसुत ब) बालकवी क) लो. टिळक ड) कुसुमाग्रज

Option 1

4 अलंकारांना रा. श्री. जोग यांनी काय म्हटले आहे?

अ) कवचकुंडले ब) शोभाकर क) सौंदर्य ड) काव्यविभ्रम

- Option 4
- 5 'उपमा' अलंकारामध्ये ज्याचे वर्णन करायचे त्याला काय म्हणतात?
अ) उपमान ब) उपमेय क) दृष्टांत ड) साधर्म्य
- Option 2
- 6 तुलसीदासाने कोणता ग्रंथ स्वान्तसुखाय लिहिल्याचे नमूद केले आहे ?
अ) गंगाचरित्र ब) रामकथा क) हनुमानचालिसा ड) रामचरितमानस
- Option 4
- 7 सारे वाङ्मय कोणत्या प्रवृत्तीमधून निर्माण होते आणि वाचले जाते ?
अ) आत्माविष्कार ब) पलायनवाद क) स्वप्नरंजन ड) जिज्ञासापूर्ती
- Option 4
- 8 ग. त्र्यं. माडखोलकरांनी कोणत्या प्रयोजनाविषयी अधिक विचार मांडला आहे?
अ) उदबोधन ब) पलायनवाद क) जीवनानुभूती ड) यश, कीर्ती
- Option 1
- 9 प्रतिभेच्या कार्यामधील मनाच्या अवस्थेला काय म्हटले जाते ?
अ. स्फूर्ती ब) उत्प्रेक्षा क) मूळकल्पना ड) भक्ती
- Option 1
- 10 प्रयोजन हे हेतुपूर्वक असते तर त्याचा होणारा परिणाम काय असतो?
अ) अहेतुपूर्वक ब) नाजूक क) साजूक ड) अपरिणामकारक
- Option 1
- 11 उदबोधन हे कलावंताचे स्वाभाविक कार्य आहे ,असे कोणी म्हटले आहे?
अ) वि.स.खांडेकर ब) केशवसूत क) ग.त्र्यं.माडखोलकर ड) माधव ज्युलियन
- Option 3
- 12 साहित्य निर्मितीसाठी सर्वात महत्त्वाचा घटक कोणता आहे?
अ) प्रतिभा ब) अभ्यास क) बहुश्रुतता ड) यापैकी नाही
- Option 1
- 13 प्रतिभा ही कोणत्या प्रकारची शक्ती मानली जाते?
अ) दैवी ब) प्रभावी क) मानवनिर्मित ड) कष्टसाध्य
- Option 1
- 14 एकाचवेळी अनेक गोष्टींची माहिती असणे म्हणजे काय?
अ) प्रतिभा ब) अभ्यास क) बहुश्रुतता ड) मानसिक स्वास्थ्य
- Option 2
- 15 .....म्हणजे कल्पनांचा स्वैर विहार होय?
अ) प्रतिभा ब) अभ्यास क) बहुश्रुतता ड) उत्प्रेक्षा

Option 3
Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 इच्छापूर्ती अथवा स्वप्नरंजन

Ans:

2 पलायनवाद

Ans:

3 चमत्कृती

Ans:

4 प्रयोजनविचार

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 साहित्याचे प्रयोजन व परिणाम यातील फरक स्पष्ट करा.

Ans:

2 साहित्यनिर्मितीमधून साहित्यिकाचा दृष्टीकोन कशा पद्धतीने व्यक्त होत असतो ते स्पष्ट करा.

Ans:

3 उत्प्रेक्षा म्हणजे काय ते स्पष्ट करून साहित्यात उत्प्रेक्षा कशी वापरली जाते ते सोदाहरण सांगा.

Ans:

4 यश किंवा कीर्ती' आणि 'व्यवहारज्ञान' या साहित्यनिर्मितीच्या प्रयोजनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 काव्यनिर्मितीमध्ये अलंकार या घटकाचे महत्व सांगून अतिशयोक्ती व स्वभावोक्ती हे अलंकार सोदाहरण स्पष्ट करा

Ans:

2 काव्यप्रयोजने म्हणजे काय ते स्पष्ट करून जिज्ञासापूर्ती व जीवनानुभूती ही प्रयोजने सविस्तर स्पष्ट करा.

Ans:

*****